

תהלים

מזמור שיר חנכת הבית לדוד וגו'.

אוצר החכמה

אוצר החכמה

אוצר החכמה

ענין זה המזמור ושייכותו לחנוכת הבית, נראה עפ"י דאיתא בילקוט דה"י סי' תתרפ"א ר"י בשם ר"ש בר"י מגלת בהמ"ק מסרה הקב"ה בעמידה הה"ד ואתה פה עמוד עמדי משה מסרה ליהושע בעמידה וכו' עמד יהושע ומסרה לזקנים בעמידה וכו' עמדו זקנים ומסרה לנביאים בעמידה עמדו נביאים ומסרה לדוד בעמידה וכו' עמד דוד ומסרה לשלמה בנו בעמידה שנאמר ואתה ד' חנני והקימני ואשלמה להם ע"כ, הרי שמגילת בהמ"ק אי אפשר ה' לה להמסר אלא בעמידה וע"ז התפלל דוד שאמר חנני והקימני בכדי שיוכל למסור את מגילת בהמ"ק לשלמה בעמידה, וזהו ג"כ כל ענין המזמור הכא, שהודה לד' על רפואתו ועמידתו מחליו שבזה ה' תלוי כל ענין בנין בהמ"ק כג"ל. ואמר ולא שמחת איבי לי, כנגד מה שאמור שם אויבי יאמרו רע לי וגו' שהם התפללו ההיפוך שימות דוד ולא יוכל למסור את המגילה, וכ"ה בא"ע שם שהקרא דולא שמחת איבי לי מוסב על האמור במזמור אשרי משכיל אל דל יעו"ש בדבריו.

והנה כתיב אויבי יאמרו וגו' מתי ימות ואבד שמו, ונראה הביאור בזה, דהנה באמת ענין בהמ"ק ומלכות בית דוד קשורים ותלויים זב"ז, וכדכתיב במלכים ח' ט"ז לא בחרתי בעיר מכל שבטי ישראל לבנות בית וגו' ואבחר בדוד להיות על עמי ישראל, הרי דבחרת דוד היתה הכנה לבנין בית הבחירה, ולהלן שם י"א ל"ב והשבט האחד יהי לו וגו' ולמען ירושלים העיר אשר בחרתי וגו', הרי דלמען ירושלים הוזקה מלכות ב"ד

להיות קיימת עכ"פ בשבט אחד, ועוד שם ט"ו ד' להקים את בנו אחריו ולהעמיד את ירושלים, הרי דזו היא העמדת ירושלים שתתקיים שמה מלכות ב"ד, ועיין ברמב"ם פ"א ממלכים ה"י שפסק כן להלכה דבירושלים אין ממנין מלך אלא מזרע דוד בלבד, ומקרא מלא בספר תהלים ירושלים הבנוי כעיר שחברה לה יחדו וגו' כי שמה ישבו כסאות למשפט כסאות לבית דוד, הרי דזהו מתנאי ירושלים שיהיו בה סנהדרין ומלכות ב"ד, והרבה מקראות במלכים למען היות גיר לדוד עבדי בירושלים, וגם בתפלת שמ"ע בברכת בונה ירושלים אנו מסיימין וכסא דוד מהרה לתוכה תכין, אף דנתקנה ברכה אחרת מיוחדת לצמיחת מלכות בית דוד, מ"מ אנו מזכירין זאת גם בברכת בונה ירושלים משום דזה שייך גם לבנין ירושלים, וגבי בהמ"ז קי"ל בברכות דף מ"ח דכל שלא אמר מלכות ב"ד בבונה ירושלים לא יצא יד"ח, וברמב"ם פ"ב מהל' ברכות ה"ד וכל מי שלא אמר מלכות בית דוד בברכה זו לא יצא יד"ח מפני שהיא ענין הברכה שאין נחמה גמורה אלא בחזרת מלכות בית דוד עכ"ל, הרי דחזרת מלכות ב"ד הוא מענין בנין ירושלים ואין ירושלים גמורה אלא בחזרת מלכות ב"ד לתוכה, [ועיין בב"ק דף צ"ז איזהו מטבע של ירושלים דוד ושלמה מצד אחד וירושלים עיר הקודש מצד אחר, והיינו משום דכך הוא מטבעה וצורתה של ירושלים שהיא ביחד עם מלכות ב"ד דהיינו דוד ושלמה, כמבואר ברמב"ם בפ"ה מ' פ' חלק ובס"ה מ' מצוה שס"ב דמלכות בית דוד פירושה בית דוד וזרע שלמה בלבד יעו"ש], וגם בהשבעה שנשבע הקב"ה לדוד

שתתקיים מלכותו ולא יכבה נרו לעולם ועד, מצינו שכללה הקב"ה ביחד עם בחירת ירושלם שהיא ג"כ לעולם, כדכתיב בתהלים קל"ב נשבע ד' לדוד אמת לא ישוב ממנה וגו' גם בניהם עדי עד ישובו לכסא לך כי בחר ד' בציון וגו' זאת מנוחתי עדי עד וגו' שם אצמיח קרן לדוד ערכתי נר למשיחי, הרי דשתי ההבטחות קשורות ותלויות זב"ז, דבשביל כי בחר ד' בציון וזאת מנוחתי עדי עד משו"ה גם בניהם עדי עד ישובו לכסא לך, ושם יוצמח הקרן לדוד ותתקיים השבועה שלא יכבה נרו לעולם, כדמסיים הכתוב ערכתי נר למשיחי, דשם היא עריכת נרו שלא תכבה לעולם, והיינו כמש"כ דשניהם קשורים ותלויים יחד, וכשם שבחירת ירושלם היא לעולם, כן גם קיום מלכות בית דוד שבה, כי אי אפשר לזה בלא זה. ונראה דזהו ג"כ ביאור הכתובים בתהלים צ"ב ותרם כראים קרני בלתי בשמן רענן וגו' שתולים בבית ד' בחצרות וגו' יפריחו, דקרני ר"ל קרן המלוכה של מלכות בית דוד כדמסיים בלתי בשמן רענן דהיינו שנמשחה בשמן המשחה, וע"ז אמר שתולים בבית ד' וגו' דמלכות בית דוד קיומה שתול בבית ד' דהיינו בהמ"ק, בהנבואה של זאת מנוחתי עדי עד, ושם בחצרות וגו' יפריחו, כענין שנאמר שם אצמיח קרן לדוד.

ולזה כווננו איבי דוד באמרם מתי ימות ואבד שמו, כי הם רצו שלא יעמוד מחליו ולא יוכל למסור את מגלת בהמ"ק לשלמה בנו, וכיון שלא יהי' בהמ"ק ממילא יאבד גם שם מלכות בית דוד שכל קיומה קשור ותלוי בירושלם ובמקדש, וזהו ואבד שמו ר"ל שם מלכות בית דוד [כדכתיב ועשיתי לך שם גדול כשם הגדלים אשר בארץ], וזהו שמסיים לבסוף ואני בתמי תמכת בי ותציבני לפניך לעולם, שמלכותו קיימת לעולם, ולא

כמו שאמרו הם, וע"ז הודה דוד במזמור שיר חנכת הבית ואמר ולא שמחת איבי לי, וזהו כל ענין המזמור הזה על מלכות בית דוד וירושלם התלויים זב"ז, ומבואר היטב שייכותו של זה המזמור לחנוכת הבית, עכ"ל רבנו הקדוש רשכבה"ג מרן הגרי"ז הלוי זצוק"ל זי"ע ועכ"א.

— מכתב —

ראיתי שמביא כת"ר שליט"א את כל אריכות מתק דברי "חידושי מרן רי"ז הלוי" עה"ת [עמ' 106] על הפסוק "מזמור שיר חנוכת הבית לדוד", דענין בהמ"ק ומלכות בית דוד קשורים ותלויים זב"ז, דבחירת דוד היתה הכנה לבית הבחירה, ולמען ירושלים הווצקה מלכות בית דוד להיות קיימת עכ"פ בשבט אחד, וזו היא העמדת ירושלים שתתקיים שמה מלכות בית דוד, וזהו מתנאי ירושלים שיהיו בה סנהדרין ומלכות בית דוד, ו"כסא דוד מהרה לתוכה תכין" שייך גם לבנין ירושלים, ו"שאין נחמה גמורה אלא בחזרת מלכות בית דוד" [לשון הרמב"ם הל' ברכות פ"ב ה"ד], הרי דחזרת מלכות בית דוד היא מענין בנין ירושלים, ואין ירושלים גמורה אלא בחזרת מלכות בית דוד לתוכה, וכו' וכו', ככל המון הראיות העצומות והמפורשות שהביא שם כבוד מרן זיע"א.

וע"ז כותב כת"ר: "וצ"ע לכאורה, דלפי זה בבית שני שלא זכינו למלוכה — הוי ירושלים כלא נבנית, כיון שחסר שם מלוכה", עד כאן דבריו.

ואין כאן שום צ"ע, אפילו לא לכאורה, אלא אדרבה באמת כך הוא הדבר: דבבית שני, שלא זכינו למלכות בית דוד — באמת